

במדבר כ'

(ח) קח את־המטה וְהַקְהֵל אֶת־הַעֵדָה אֶתְּהָ וְאֶהְרֹן אֶחִידָ וְדַבַּרְתֶּם אֶל־הַסֵּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמֶיךָ וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיַּם מִן־הַסֵּלַע וְהַשְׁקִיתָ אֶת־הַעֵדָה וְאֶת־בְּעֵינֵיהֶם:
(ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמֶּטֶה מִלִּפְנֵי יְהוָה פָּאָשָׁר צָוָהוּ:
(י) וַיִּקְהֲלוּ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן אֶת־הַקְהֵל אֶל־פְּנֵי הַסֵּלַע וַיֹּאמְרוּ לָהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַמְרִים הַמֶּן־הַסֵּלַע הַזֶּה נוֹצֵיא לָכֶם מִיָּם:
(יא) וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת־זְדוֹ וַיִּדָּבֵר אֶת־הַסֵּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמָיִם וַיֵּצְאוּ מִיָּם רַבִּים וַתִּשְׁתַּף הַעֵדָה וּבְעֵינֵיהֶם:
(יב) וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֱלֹהֵי־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶהְרֹן יַעֲזֹב לֹא־הָאֱמֻנָתְךָ בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעִינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תִבְיֹאוּ אֶת־הַקְהֵל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִתְּתִי לָהֶם:
(יג) הֲמָה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקְדַּשׁ בָּם:

נצי"ב במדבר כ': י"ב

יען לא האמנתם בי - אילו השתמשו בתורה ובתפלה היה גם אהרן מתפלל, וכמו שאמר ה' "ודברתם אל הסלע", ועתה כאשר לא נעשה כן הלא גם אהרן בכלל החטא. ואע"ג שאהרן לא בא לכעס, מ"מ נתרשלו ידיו במקום משה. ועיין עוד להלן פסוק כ"ד.
להקדישני לעיני בני ישראל - אילו היו עומדים משה ואהרן בתפלה היה נקרא בזה "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב, לב) שהוא אמירת דבר שבקדושה ברבים, כדאיתא במגילה (כג, ב), והיו ישראל מאמינים במעלת תפלה ושאינו קדוש בתוכם, ועתה "לא האמנתם" את ישראל בזה.
לכן לא תביאו וגו' - לא היה העונש שימותו במדבר, שא"כ לא היה משה מתפלל להחל שבועת ה'. אלא הגזירה היתה מדה במדה, שבשביל שלא הראו לישראל הדרך להתנהג בארץ ישראל בעת עצירת גשמים וכדומה, על כן "לא תביאו וגו'".
ובמקום אחר (דברים לב, נא) כתיב "על אשר מעלתם בי", ו'מעילה' היא שינוי בדבר ה', כמו שכתבתי בספר ויקרא (כו, מ). והכוונה כאן, שמשה עשה נס ושינוי בהליכות הטבע בעת שלא היה הרצון בכך, וזה נקרא 'מעילה'. כמו שנענש רבא בעת שעשה נס שלא ברצון ה', כדאיתא בתענית פ"ג (כד, ב), והיה נזוף מחמת זה, כדאיתא בחולין (קלג, א).

במדבר כ'

וַיִּפְשֹׁט מֹשֶׁה אֶת־אֶהְרֹן אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ אֹתָם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וַיָּמַת אֶהְרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הַהָר וַיִּרַד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר מִן־הָהָר:

ר' בחיי במדבר כ': כ"ח

ויפשט משה את אהרן את בגדיו - בגדי כהונה גדולה הפשיטן והלבישן לאלעזר בפניו. ועכשיו נטל משה את שלו והקב"ה את שלו, משה הפשיטן ממנו ונטל מה שנתן לו, שהוא הלבישן לו כשנתחנך בכהונה גדולה שנאמר (שם) וילבש משה את אהרן את בגדיו, ואח"כ נטל הקב"ה מה שנתן לו, שכך דרשו רז"ל אמר לו משה הכנס למערה ונכנס, ראה מטה מוצעת ונר דולק, אמר לו עלה למטה ועלה, פשוט ידיך ופשט, קמוץ פיך וקמץ, עצום עיניך ועצם. מיד חמד משה לאותה מיתה, וזהו שנאמר לו (דברים ל"ב) כאשר מת אהרן אחיך, באותה מיתה שנתאוות לה....
וימת אהרן שם בראש ההר - ודרשו רז"ל שלשה מתו **בנשיקה**, משה ואהרן ומרים, במשה ואהרן נאמר בהם על פי ה', אבל במרים לא נאמר על פי ה', לפי שגנאי הדבר.

ר' בחיי במדבר כ':כ"ט

ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל - האנשים והנשים. ובמשה לא נאמר בית, אלא (דברים ל"ד) ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום, לפי שהיה אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומטיל שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו.

במדבר כ"א

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׁים אֹתוֹ עַל-גֹּס וְהָיָה כָל-הַנְּשׂוּף וְרָצָה אֹתוֹ וְנָחַי:

רש"ר הירש במדבר כ"א:ח'

ויאמר ה' וגו' והיה כל הנשוך גו' - מטרתן היחידה של נשיכות הנחש הייתה, לעורר את העם לראות את הסכנות האורבות לו במדבר על כל צעד ושעל, ולהביאו לידי הכרה שרק כוחו הנסי של ה' הוא שהרחיק ממנו סכנות אלה, והרחיקן עד כדי כך שלא היה לו מושג כלל על קיומן. ועתה, כל הנשוך צריך לקבוע בחוזקה בלבו את דמות הנחש, כדי שתמיד תעמוד לנגד עיניו, אפילו לאחר שה' בחסדו ירחיק ממנו שוב את הנחשים. באופן זה יישאר הנשוך מודע לקיומן של הסכנות, אשר שמירתו המיוחדת של ה' מנהיגה אותנו דרכן בבטחה בכל יום ובכל עת אף ללא ידיעתנו על כך, ואשר מוכיחות לנו איך שכל נשימה של חיינו היא מתנה חדשה של טוב ה' וגבורתו. אדם מסוגל להשלים עם כל דבר שייפול בגורלו - אף עם שגרת ההרגל העושה אותו קצר רוח מחמת שלא "זכה בהגולה הגדולה" של מתנה מיוחדת מאת ה' - אם רק יראה עצמו תמיד כמי שניצול מסכנה בחסד ה' וחיינו ניתנו לו במתנה. אדם ירגיש כך אם יתבונן בתהום אשר לאורך שפתיה הצרות מתנהל כל מסלול חיינו, תהום שה' הטוב מעלים מעינינו פן תיטרף דעתנו, והוא מעביר אותנו מעליה בעוזו וטובו כעל כנפי נשרים. אדם יברך את ה' אשר נהג עמו בחסד, אם רק יראה את "הנחשים השרפים" האורבים בדרכנו סמויים מן העין, אשר רק ידה החזקה של השגחת ה' הופכת אותם לבלתי מזיקים.

במדבר כא לד

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה אֶל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בִיַּדְךָ נִתְּתִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אֶרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבוֹן:

רמב"ן שם

אל תירא אותו כי היה משה ירא שמא תעמוד לו זכותו של אברהם שנאמר בו (בראשית יד יג) ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא עוג שפלט מן הרפאים שהכו אמרפל וחבריו בעשתרות קרנים לשון רש"י מדברי רבותינו (במדב"ר יט יט) נתעוררו גם בזה מדעתם שלא יירא משה רבינו מזרוע בשר כי עמו ה' אלהינו וכל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו והוא המזהיר את ישראל אל תיראו ואל תערצו מפניהם (דברים לא ו) והוא המאשים אותם ביראתם כענין שנאמר במרגלים (שם א כט ל) ואומר אליכם לא תערצון ולא תיראון מהם ה' אלהיכם הוא ילחם לכם אבל נתירא משה מפני הזכות שידע לו ועל דרך הפשט לא היה בדעתו של משה להוריש עתה לישראל ארץ סיחון ועוג כאשר פירשתי (לעיל פסוק כא כב) והנה סיחון יצא לקראת ישראל המדברה וילחם בס על כרחם אז הודיעו השם ראה החלותי תת לפניך את סיחון ואת ארצו החל רש (דברים ב לא) כי מכאן התחיל בכבוש שבעה עממים אבל עוג אסף כל חילו אדרעי והיא עיר בקצה גבולו והיו ישראל יכולים לנטות מעליו כאשר נטו מעל עשו והשם אמר לו אל תירא אותו ולך אצלו והתגר בו מלחמה כי בידך נתתי אותו ובמדבר סיני רבה (יט לב) ראיתי למה נתירא אמר שמא מעלו ישראל במלחמת סיחון או נתלכלכו בעבירה וכולה אגדה וכך היא יראת כל הצדיקים וכן ביהושע (ח א):

זאת התורה אדם כי ימות באהל

איתא בגמ' (ברכות סג:) אמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל. וברש"י, זאת התורה היכן היא מצויה, באדם שימות באהלי תורה. ובח"י אגודת מהרש"א מבאר שחז"ל למדו זאת מהא דבפסוקים הקודמים לגבי טומאת מגע במת לא כתיב זאת התורה, רק כאן לגבי טומאת אהל נאמר זאת התורה, מכאן דרשו שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו באהלה של תורה. וצ"ב מה ענין דרשה זו דוקא לאהל, לאהלה של תורה, הרי עיקר הדרשה הוא שממית עצמו על התורה, ובמה זה קשור דוקא לאהל. כן צ"ב מדוע לא נזכר ענין זה של ממת עצמו עליה בין המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם בפרק ששי דאבות.

והנה על מה שנאמר בתחילת הפרשה זאת חוקת התורה וגו' ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו' ושרף את הפרה, איתא בספ"ק שמרומז בזה גם על קנין התורה, שאין התורה יכולה להידבק במי ששקוע בחומריות, וזאת חוקת התורה התנאי הראשון לקנין התורה, ושרף את הפרה, היינו שיכניע ויבער את כל עניני החומריות. ואכן מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם חלקם הגדול הוא מעניני הכנעת החומר. ואילו מה שנאמר כאן זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, הוא דרגה נוספת, שלא די בהכנעת החומר אלא צריך להמית עצמו על התורה, ויש לבאר מה הן ב' המדרגות של תורה שנאמרו כאן, האחת שמשגיגים ע"י הכנעת החומר, והשנייה שצריך שימית עצמו עליה. כן צ"ב במה קשורים כללים אלו של חוקת התורה וקנינה, שהם ענינים כלליים בתורה, לפרשת הטהרה.

ו"ל הענין ע"פ מש"כ הב"ח (או"ח סי' מ"ז) בענין ברכת התורה, דכוונת הבורא ית' במה שצונו לעסוק בדברי תורה היא כדי שיהודי יתדבק באמצעותה בהש"ת, שיכנס בו אור קדושת התורה ויתדבקו רמ"ח האברים ושס"ה הגידים החומריים

שבו ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה שבתורה ויתקדשו בקדושת התורה. וכאשר יהודי לומד תורה בכוונה העליונה הזאת שרצה הקב"ה שיכנס בו אור קדושת התורה, ע"י עסק התורה נעשה הוא היכל ה' ומרכבה לשכינה, שהשכינה ממש שרויה בקרבו מכח אור קדושת התורה. בי' הדברים להיות ומציאות האדם היא חומרית, שהיא גורם ומקור הטומאה, וכמד"א בספ"ק הטעם שאדם בחייו אינו מטמא רק לאחר מותו, כי כל זמן שאור הנשמה מאיר בו אין הטומאה יכולה לחול עליו, ורק כשמת ומסתלקת ממנו הנשמה או חלה הטומאה על החומריות, והיינו שהחומריות מצד עצמה ממשיכה טומאה, וכנגד מציאות החומריות והטומאה שבאדם נתן הקב"ה ליהודי את כח התנרה, אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה, כדי שאור קדושת התורה יכנס בפנימיותו והחומר שלו יהפוך להיכל ה' ומרכבה לשכינה. וזה לא יתכן מבלי התורה, כי בתוך מציאות החומריות והטומאה הנמשכת ממנה אין האדם מסוגל להתעלות למדרגה רוחנית כזו, רק בכח שעוסק בתורה המקדשת את החומר וכל גופו להיות היכל ה'.

ועל בחינה זו נאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, דתכלית רצון הבורא הוא שיהודי בעצמו יהיה אהלה של תורה, כדברי הב"ח הנו', שיהיה היכל ה' ומרכבה לשכינה. ולמדרגה זו להיות בעצמו אהלה של תורה, אי אפשר להגיע אלא על ידי שממית עצמו עליה, שאז החומר גופו מתהפך להיות היכל ה'. וכמש"כ הרמב"ם בפ"ג מהל' ת"ת, מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה לא יסיח דעתו וכו', ומונה שם בהמשך את כל הענינים של ממת עצמו עליה. ומשמע מלשוננו שלא מיירי כאן מעצם קיום מצות תלמוד תורה, שאת זה מקיימים בעצם הלימוד, אלא במדרגה מיוחדת של מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, ולמדרגה זו ניתן להגיע רק ע"י שממית עצמו עליה. ועפ"ז י"ל

דבת
את
תורה
ואח
המד
תורה
צריך
זה
לעו
שונ
כל
דקו
שה
היכ

במ
נת
נה

נתיבות

חוקת

שלום

קיט

דבתחלת הפרשה נאמר זאת חקת התורה וגו' ושרף את הפרה, היינו דזה קאי על עצם מצות תלמוד תורה, שהתנאי הראשון לזה הוא הכנעת החומריות. ואח"כ נאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל, המדרגה העליונה שיהודי בעצמו יהיה אהלה של תורה, תכלית הרצון העליון בנתינת התורה, שלזה צריך אדם כי ימות שימית עצמו עליה. ונאמר ענין זה בקשר לטומאת אהל דוקא, כי הוא בבחי' זה לעומת זה עשה האלקים, כמו שבטומאה יש דרגות שונות, ואהל הטומאה הוא התפשטות הטומאה על כל סביבותיה, כן יש לעומת זה בקדושה בחי' אהל דקדושה הוא כח התורה שעל ידה אהל שכן באדם, שהתורה מקדשת את כל מציאותו של יהודי להיות היכל ה' ומרכבה לשכינה.

וכאמור זו תכלית רצון הבורא והכוונה העליונה במצות לעסוק בדברי תורה, כדברי הב"ח שהקב"ה נתן לישראל מתנה טובה את כח התורה שעל ידה נהפך יהודי להיות היכל ה' והשכינה שורה בקרב.

והוא ע"ד שבארנו מאה"כ (תהלים כו) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחוות בנועם ה' ולבקך בהיכלו, דלכאורה איך אפשר לשבת בבית ה' כל ימי חייו, הרי העולם הוא עולם העשיה והאדם מוכרח גם ללכת לביתו ולהתעסק בדברים שמתוך לבית ה'. אכן עיקר הבקשה של דוד המלך היתה שביתו שלו יהיה בית ה', ועי"ז כבר יתקיים שבתי בבית ה' כל ימי חיי. בכח התורה נעשה יהודי בעצמו בית ה' והיכל ה', ועי"ז יושב הוא בבית ה' כל ימי חייו, שגם כל עניניו הגשמיים מקודשים בקדושת התורה והם בית ה'. וזוהי תכלית עבודת ה' שכל מציאותו של יהודי תהיה בית ה', הבית כפשוטו יהיה בית ה' והוא גופו יהיה בית ה' והיכל ה'. כמאה"כ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד, שזו תכלית הבריאה שכל יהודי יהיה בית ה'. וזוהי הכח הנגדי לכל מציאות החומריות והטומאה, שלעומת זה יש את כח הקדושה שיהודי נהיה בית ה' והיכל ה' המה.

ענין חטא מי מריבה

א.

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם. בחטא מי מריבה רבו הדקדוקים והתמיהות מה היה גודל החטא. וראשית קשה מדוע ברפידים מיד אחר צאתם ממצרים, כאשר לא היה מים לשתות העם, צוה הקב"ה והכית בצור ויצאו ממנו מים, היינו שהיה הנס ע"י הכאה בסלע ולא הקפיד שיהיה ע"י דבור דוקא, ואילו כאן היתה הקפדה שיהיה דוקא ע"י דבור. עוד צ"ב מד"כ יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, מה הנפק"מ בין דבור להכאה לענין להקדישני לעיני בני ישראל. שהרי הו הוצאת

מן הטבע באותה מדה, ומהו המיוחד בדבור אל הסלע שכיון שלא עשו באופן זה נקרא שלא האמנתם בי להקדישני. עוד צ"ב מדוע באמת הכה משה את הסלע אחר שהקב"ה אמר לו ודברתם אל הסלע, וביותר מד"כ ויך את הסלע פעמים, מה היתה כונתו בזה. עוד צ"ב העונש שנענשו, דכ' יען לא האמנתם בי להקדישני לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ, שהמשמעות שזה תוצאה מהחטא, ומה שייכות יש לחטא עם העונש הזה שלא יכנסו לארץ ישראל. ובספ"ה"ק נועם אלימלך (בפר' בלק) מקשה דהרי חזו"ן שהסכימה שכינה על ידו של משרע"ה במעשה הכאת הסלע, שהרי עצם הנס היה במה שיצאו מים רבים מן הסלע, והוא אותו נס ע"י הכאה כמו ע"י דיבור, ואם היה זה היפך רצונו ה' הרי לא עבד

כמו אל הגשמיית ותרומתכם הוא רמז לדברי קדושה מלשון התרוממות * וזהו כתבואה מן הגורן וכמלאה כו' כי שכר הוא כו', פירוש כי אצליכם אין חילוק בין תורה או תפלה או אכילה ושתיה הכל הוא אצליכם עבודת הבורא ואינו אלא חילוף מעבודה לעבודה וזהו חלף עבודתכם וקל להבין:

ואמרת אליהם בהרימכם את חלבו כו': דהנה הצדיק בשעת תפלתו הוא בוודאי בדביקות ובקדושה במחשבות טהורות וצלילות וזכות * ובעת אכילתו מחמת שהוא דבר גשמי או מורה עולה על ראשו לבל יתגשם וינתק מהקדושה חס וחלילה על ידי האכילה ולכן הוא מתחזק ומתאמץ לקדש עצמו יותר ויותר בעת אכילתו לדבק עצמו בקשר ודביקות גדול * ונמצא בעת אכילת הצדיק הוא מקדש את עצמו יותר מבשעת תפלתו אבל לא כן שאר העם שבעת תפלתם יכולים להתקדש יותר מבשעת

אכילתם * וזהו פירוש (ישעיה מ, לא) וקוי ד' יחליפו כח, והקדושה שאדם מקדש ומטהר עצמו בעת תפלתו ואכילתו על ידי זה הוא נותן כח בפמליא של מעלה * וקוי ד', הם אותם הצדיקים השלימים המקורים ומצפים לתשועת ד' הוי"ה ברוך הוא שיתמלא במהרה ושיהא השם שלם בקרוב הם מחליפים הכח, פירוש מחליפים משאר העם שאצל ההמון עם בשעת תפלתם הם יותר בקדושה אבל הם מקדשים ומטהרים עצמם באכילתם יותר ויותר מבשעת תפלתם * וזהו ואמרת אליהם בהרימכם את חלבו, רצה לומר כשתרימו הקדושה והדביקות שזה נקרא בשם חלב כמו בהקרבתן שלא נקרב ממנו אלא החלב כך בתפלה הקדושה שבה היא העולה למעלה: וזהו בהרימכם את הקדושה ונחשב לכם תרומתכם כתבואת גורן * רצה לומר קדושת תרומתם בתפלתם יחשב כמו בעת אכילתם. וזה רמז תבואת גורן ויקב, היינו האכילה שהיא בקדושה וטהרה כנ"ל, וקל להבין *

פרשת חוקת

זאת חוקת התורה כו'. פירש רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה: לכך כתיב בה חוקה, לומר גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה * ויש להקשות שלהלן כתיב רש"י בשם ר' משה הדרשן טעם על מצוה זו תבא פרה כו' * אם כן קשה כיון שיש טעם למה כתיב בה חוקה * ונראה לתרץ, כי באדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה ובכל אבר או גיד תלוי מצוה אחת גם ביעקב אבינו עליו השלום ותקע קף ירך יעקב כו' (בראשית לב, כו-לג) על כן לא

יאכלו מיד שהיה המעשה ההוא ביעקב תיכף קבלו ישראל המצוה התלויה בגיד ההוא: והאומות מקטרגים תמיד על ישראל לראות אם הם שלמים במצותיהם ובמצוה זו של פרה אדומה אינם יודעים מה ענינה, כי הם מונין האברים והגידים של ישראל ואינם מוציאים מצוה זו במנינם לכך שואלים מה טעם יש בה * והתירוץ להם הוא כך, כי בגמרא (ע"ז ד:) אמרו לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה לרבים, ולזה הוקם להם מעשה פרה לכפר להראות כי התשובה מועלת לרבים * נמצא כל עיקר הטעם פרה הוא בשביל חוטא

העגל והחטא גופא לא היה כי אם להורות תשובה
הוא בעצמה חוקה לכך כתיב בה חוקה, אף על
פי כן שיש בה טעם כדברי ר' משה הורשן
והבן *

או יאמר זאת חוקת כו', דהנה יש לדקדק
דהוה ליה למימר זאת חוקת הפרה, דהא
בפרה קמייירי: וגם קשה על מה שפירש רש"י
לפי שהאומות כו' נאמר בה חוקה, אדרבה
איפכא מסתברא בשלמא אם היה צריך הטעם
בשבילנו שלא יקשה לנו מה טעם היה שפיר
שכתב בה חוקה לומר אין להרהר על מצותיו
יתברך שמו: אבל עתה שהאומות העולם מונין
אותנו טוב היה לפרש הטעם בכדי שנדע מה
נשוב לאפיקורוס * אך הענין הוא וכך פירוש
זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמר: דהנה השם
יתברך ברוך הוא נתן לנו תורתו הקדושה
הכלולה בנגלה ונסתר כנגד אהבה ויראה
דהיראה הוא הנגלה, דהיינו מחמת שאנו רואים
את מעשה נוראותיו ונפלאותיו אנו יראים מפניו
יתברך שמו ומצד נוראותיו מורא עולה על
ראשינו והוא הנגלה והאהבה הוא הנסתר דאהבה
יוכל להיות לאדם כשמזכירים לפניו איזה דבר
יזכי ומהולל ומהללים ומשבחים לפניו הדבר
הוא אז לבו מתלהב לדבר זה מאד ונפשו
משתוקק שיזכה לראות הדבר ההוא: והנגלה הוא
דבר שיש לו קצבה, כי דלג

מפורש למען נבין מעצמינו טעמי של דבר חז
הוא דבר שאין לו קצבה, כי כל טעם שנוכח
להבינו יש לו עולם מיוחד באמירתנו הטעם
נעשים שמים חדשים בכל פעם * וזהו אשר צוה
ד' לאמר, פירוש שהשם יתברך ברוך הוא צוה
לנו שאנחנו נאמר הטעם של חוקת התורה כדי
שיהיה דבר שאין לו קצבה * וזה שפירש רש"י
לפי שהשטן ואומות העולם מונין, הוא לשון מנין
שמונים וסופרים המצות וחוזרים ומשיבים עליהם
שאפילו נאמר להם הטעם של המצוה ההיא הם
בהבלי שטותיהם ושקריהם משיבים גם על הטעם
ואם היה הטעם מפורש היה חלילה הכח בידם
לדחות אותו הטעם חלילה באיזה הבל או שטות
וטעם אחר לא היינו יכולים לומר להם מחמת
שהיו אומרים שאינו כתוב זה הטעם בתורה, אבל
עתה שלא נאמר הטעם מפורש אם ישיבו אותו
בדבר אז נוסף להם טעם לשבח אחר והכח בידינו
להפילם ולשבר את כחם בכל פעם בעולם
הנתחדש לנו וקל להבין *

או יאמר, דהנה הצדיקים העוסקים בתורה
לשמה הם בונים עולמות כמו שנאמר
(ישעיה נד, יג) וכל בניך כו' אל תקרא בניך אלא
בניך, והעולמות נקראים חוק על דרך חק חסן
נתן להם: וזהו זאת חוקת התורה, רצה לומר
שצויה